SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 119. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 24, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ЧЕРВНЯ 1994. Ч. 119. РІК CI.

Л. Кравчук виступав у телемості між Києвом і Москвою

Київ (УНІАР, Марина Кожум'якіна). — Тут 18-го червня відбувся телевізійний міст між Києвом і Москвою, у якому Президент України Леонід Кравчук відповів на запитання учасників передачі Російської телевізії „Як жити будемо?" Запитання торкалися президентських виборів, економічних реформ, міждержавних українсько-російських відносин, перспективи економічних і людських зв'язків.

Л. Кравчук

На запитання московських журналістів Юрія Борисова та Олексія Киви чому Президент України вирішив і далі боротися за свою посаду, Л. Кравчук відповів, що за два з половиною роки Україною зроблені дуже важливі серйозні кроки для становлення своєї держави, переорієнтації економіки на ринкові реформи. „Україна стала державою в повному сенсі цього слова і визнана світовим співтовариством. Я не приписую всі ці заслуги особисто собі, я розумію, що це заслуга народу, всіх владних структур. При всьому критичному до них відношенні, ними зроблено в цьому напрямку важливі кроки. Тому я хочу, щоб все задумане і зроблене розвивалося і закріплювалося", — пояснив Президент України.

Щодо низького життєвого рівня, Л. Кравчук погодився, що матеріяльне становище більшости населення погіршилось, бо коли відбуваються такі великі перетворення в суспільстві, зміна економічної та політичної систем, то це спричинює великі потрясіння і народ їх дуже відчуває. Але це — неминуче для будь-якої держави. Україна не є винятком. З іншого боку, люди відчули, що таке право обирати, бути активними громадянами своєї держави, захищати свої права і свободи. Звичайно, це тільки паростки нового, але вони відкривають дорогу до нормального, вільного людського життя, коли люди зможуть застосувати свої здібності, таланти, зможуть користуватися багатствами, які є в Україні тощо.

На запитання, як розцінює він той факт, що в Росії реформи дещо випередили реформи в Україні, Президент Кравчук відповів, що Україна не є бідною державою, але на час розпаду СССР вона залишилася без найбільш гостро необхідних енергоресурсів — нафти, газу та інших видів. з яких 85 відсотків надходить в Україну з Росії. А в Росії їх надлишок. І це є для Росії чи не єдиним джерелом прибутків і поповнення скарбниці. В той час як Україна протягом одного лише 1993 року змушена була купувати енергоносії за світовими цінами, тобто, ціна на них підскочила в тисячі разів. Це був тяжкий удар по українській економіці, який відчув весь народ. Крім того, російська модель реформи була більш рішучою, бо Росія мала готові державні структури і добрих економістів. Україні ж треба було створити державні структури, знайти фахівців у тій складній ситуації. Спроби знайти нових людей вживалися і Урядом Фокіна, і Кучми. І люди ці прийшли в Уряд з добрими намірами зрушити реформи, але не змогли нічого зробити через недостатню критичну масу їх у владних структурах, а також через неспроможність запропонувати такі програми, котрі затвердила б Верховна Рада. Третя причина повільних реформ це те, що країни СНД, закликаючи до спільних взаємовигідних

(Закінчення на стор. 4)

О. Мороз обіцяє захист від „грабіжницької приватизації"

Київ (УНІАР). — У понеділок, 20-го травня, Політична Рада Соціялістичної Партії України спростувала повідомлення російських засобів масової інформації, що Олександер Мороз начебто хоче зняти свою кандидатуру на президентських виборах. Сам кандидат на Президента О. Мороз під час зустрічі з виборцями Одеси, Маріюполя, Донеччини, Луганська, Житомира, Рівенщини, Вінничини та Миколаївщини виклав основні засади своєї програми, пообіцяв здійснити структурну перебудову економіки, захистити від „грабіжницької приватизації", об'єднати зусилля із Росією, Білоруссю та іншими державами, які колись входили до Совєтського Союзу, „не підриваючи незалежности".

О. Мороз висловив невдоволення, що „радіо і телебачення працюють лише на одну людину" і також спростував інформацію про зняття ним своєї кандидатури на користь Л. Кучми.

На думку Мороза, Україна повинна виявляти більшу ініціятиву у зовнішній політиці. „У нас цієї ініціятиви не вистачає. В цьому напрямку ми відстаємо від Росії", — зауважив О. Мороз і негативно оцінив приєднання України до програми НАТО „Партнерство заради миру". Мороз також постійно наголошує, що є рішучим противником приватної власности на землю. „Пріоритети мають бути віддані виробникам" і це змінить становище України як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, вважає О. Мороз. Федералізацію України кандидат на Президента вважає передчасною.

Комуністи Миколаївщини закликали виборців області голосувати за О. Мороза, пояснюючи це тим, що причиною спаду виробництва є реформи, які не ідуть на користь трудівників. Особливо сподобалося комуністам, що О. Мороз, виступаючи у Запоріжжі висловив певність, що нинішній парламент скасує заборону на Компартію в Україні, а також, що Україна буде ініціятором створення економічного союзу, а її незалежність зможуть відстояти тільки комуністи.

В. Бабич виступив проти комуністів

Симферопіль (УНІАР). — Під час зустрічі з виборцями та з керівниками Республіки Крим кандидат на Президента Валерій Бабич пообіцяв, що першими кроками його на посаді Президента стане „розпуск комуністичного парламенту України" і пропозиція новому прем'єр-міністрові Віталієві Масолу зрезигнувати. Якщо він буде Президентом, сказав В. Бабич, то Україна стане „загальновизнаною сильною державою, яка зможе до свого складу запрошувати інші країни".

Кандидат на Президента відвідав також Донбас, де під час зустрічі з шахтарями виявив обізнаність і розуміння всіх проблем галузі та становище шахтарів і їх родин. Порушувалися питання удосконалення видобутку вугілля, оподаткування, оплати праці, регіонального самоврядування тощо. В. Бабич вважає, що всі функції вищої виконавчої влади треба передати Президентові України і в цьому випадку відпаде необхідність мати прем'єр-міністра. Для допомоги незахищеним верствам населення, на думку Бабича, треба не дотувати безперспективні підприємства, а дбати про людину через піднесення економіки, надавши регіонам більше економічної самостійности і чітко визначити податки до державного бюджету.

Новий проєкт інформацій про Україну розпочато на Інтернет

Ню Йорк. — Останнім часом засоби масової інформації часто згадували про видабність і конечність так званої „інформаційної магістралі" — комп'ютерної мережі, заповненої інформаційними фактами. В дійсності ця мережа, знана також як „Інтернет", постійно збільшує свій інформаційний банк і багато з цього користає, однак інформації про Україну там важко найти, бо їх немає. Вважаючи це значним недоліком, Евразійська фундація забезпечила фундацію Сейбр початковими фондами, щоб цьому якось зарадити — створити нове сховище інформацій у комп'ютерній мережі Інтернет, яка відноситься виключно до України.

Новим проєктом у загальному займатиметься Таня Витвицька, як його директор, а Богдан Петро Рекшинський буде координатором, відповідальним за впровадження першої фази цього проєкту. Крім того добирається членів дорадчої Ради з України, ЗСА і Канади, які б на добровільній базі допомагали, зокрема в науковій ділянці.

На мережі Інтернет існує рубрика FAQ — Фріквентлі аскд квесченс (Часто ставлені запити), де можна буде найти найбільш основні факти. Тепер там плянується включити такі ж інформації про Україну, але куди зі значно ширшими можливостями інформаційного матеріялу.

(Закінчення на стор. 4)

ПРЕЗИДЕНТ КРАВЧУК НАКЛАВ ВЕТО НА ЗАКОН ПРО МІСЦЕВУ ВЛАДУ

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 22-го червня, Президент України Леонід Кравчук використав своє конституційне право і наклав вето на закон України про формування місцевих органів влади та самоврядування, недавно ухвалений Верховною Радою, і повернув його у парлямент на доопрацювання.

Під час наради з керівниками міністерств правоохоронних органів Президент України наголосив, що у цей складний момент усім треба осмислити свої кроки і стати на шлях законности, де найголовнішою цінністю є людина та її захист. Він пояснив, що деякі статті закону про місцеві органи влади суперечать Конституції і чинному законодавству.

В Україні порушують виборчу етику

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 20-го червня, голова Консультативної Дорадчої Ради (КДР) при Верховній Раді України Богдан Гаврилишин поширив через засоби масової інформації заяву такого змісту: „Від початку своєї діяльности в Україні з 1989 року я встановлював і зберігав контакти з провідними людьми різних політичних середовищ, щоб краще розуміти ситуацію і допомогти мобілізувати якнайбільше людей на працю для добра усієї України. У передвиборчій кампанії, що відбувається, я зустрічався з багатьма кандидатами на посаду Президента, щоб знати їх запропоновану ними політику. Я не виступав з підтримкою жодного з кандидатів. Однак, з'явилися плякати з цитатою, ніби я підтримую одного з кандидатів (мається на увазі Л. Кучма — Ред.). Цитовані заяви я не робив і вона з'явилася без погодження зі мною. Сподіваюся, що вибори Президента відбудуть ся нормально, без порушення процедури та виборчої етики, що народ вибере людину, яка гідно представлятиме інтереси незалежної Української держави, котра залишатиметься політично вільною, стане економічно ефективною та соціяльно справедливою. Женева, 20-го червня Богдан Гаврилишин".

Колеги привітали В. Масола

Київ (УНІАР). — Сюди 20-го травня на ім'я прем'єр-міністра України Віталія Масола надійшли телеграми від керівників урядів Росії, Казахстану і від голови парляменту Молдави. У телеграмах Віктор Черномирдін, Сергій Терещенко та Петро Лучинський привітали В. Масола з призначенням його на посаду прем'єр-міністра України і побажали успішної діяльности. У телеграмах також висловлено певність, що співпраця України з їхніми державами сприятиме зміцненню добробуту народів, безпеки і стабільности в Европі та в усьому світі.

Згідно з повідомленням української телевізії, В. Масол розпочав свою працю зустріччю з головою Федерації профспілок України Олександром Стояном та іншими профспілковими керівниками. Під час зустрічі мова йшла про необхідність вжити невідкладних заходів для пожвавлення виробництва, що сприяло б посиленню соціяльного захисту трудівників. Обговорено також проблеми соціяльного страхування, шляхи вирішення конфліктів між владою та профспілками тощо.

В. Лановий обіцяє децентралізацію управління

Ужгород (УНІАР). — Тут 20-го червня кандидат на Президента Володимир Лановий на зустрічі з виборцями виступив за децентралізацію управління і поглиблення регіонального самоврядування. Під час поїздки по Закарпатській області Лановий зустрівся з робітниками і селянами та провів пресову конференцію на місцевому телебаченні. Він також відвідав Одесу, Полтаву і Автономну Республіку Крим.

Партія Громадянський форум Криму закликала підтримати на президентських виборах кандидатуру В. Ланового та „дати шанс політикові нового покоління, економістові і реформістові". За словами самого Ланового, альтернативи реформам сьогодні просто не існує.

Щодо відносин між Кримом і Україною, то вони мають узгоджуватися з конституцією України і засадами федералізму, сказав Лановий. Однак він висловився негативно щодо подвійного громадянства і проти існування „двох валют — української і російської.

І. Білик — лавреат премії Старицького

Київ. — Тут 9-го червня газета „Літературна Україна" помістила повідомлення, що з метою сприяння розвиткові творчих сил, поліпшення історико-патріотичного виховання молоді, повнішого та об'єктивнішого висвітлення історії, побуту українського народу Донецьке видавниче підприємство „Батьківщина" заснувало літературну премію імени Михайла Старицького. Першим її лавреатом став відомий український письменник Іван Білик.

Цією премією відзначено його новий роман „Не дратуйте грифонів". Нагрудний знак, почесний диплом і грошову нагороду вручив І. Білику директор видавничого підприємства „Батьківщина" письменник Віталій Гладкий.

Лавреата тепло привітали голова Ради Спілки письменників Юрій Мушкетик, письменники Валентин Чемерис, Олесь Лупій, Олег Микитенко, Катерина Пасічна та інші колеги.

ТРІО О. КУЗИШИНА — „ЛУНА"

Союзівка. — Тут у п'ятницю, 1-го липня, о год. 10-ій вечора розпочнеться забава, гратиме Тріо Олеся Кузишина (нова назва ансамблю — „Луна").

РОСІЯ ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ПРОГРАМИ НАТО

Брюссель. — В середу, 22-го червня, Росія приєдналася до програми НАТО „Партнерство для миру", членами якої вже є 20 держав Центральної, Східньої і Північної Европи, в тому числі й Україна.

День перед тим лідер фракції комуністів у російській Державній думі Геннадій Зюганов порівняв програму НАТО з гітлерівським пляном „Барбаросса", потрактував її як форму „експансіонізму З'єднаних Стейтів" і закликав депутатів унеможливити підписання угоди.

Генеральний секретар НАТО Манфред Вернер в інтерв'ю для газети „Більд" назвав приєднання Росії до програми „Партнерство для миру" „знаменитим кроком до справжнього партнерства". Запевнивши, що НАТО консультуватиметься з Росією щодо проблем безпеки, М. Вернер водночас підкреслив, що „мова не йде про надання для Росії права вето". На запитання кореспондента „Більд", чи не слід сприймати приєднання Росії до програми „Партнерство для миру" першим кроком на шляху до її повноправного членства в НАТО, генеральний секретар М. Вернер відповів: „Ні, ні в якому разі. Не можна дозволити, щоб виникло враження, нібито ми з росіянами знову хочемо поділити світ. Я вважаю повноправне членство Росії в НАТО в тому майбутньому, скільки ми можемо його осягнути, неможливим".

Державний секретар З'єднаних Стейтів Воррен Кристофер заявив на засіданні Ради НАТО, що приєднання Росії до програми „Партнерство для миру" — це частина поширення на Схід тих інституцій, які дозволили Заходові досягнути безпрецедентної безпеки і розквіту.

Президент Латвії може накласти вето на закон про громадянство

Рига, Латвія. — Президент Латвії Ґунтіс Улманіс може накласти вето на прийнятий парляментом закон про громадянство, надто жорсткі пункти якого грозять поставити під знак питання домовленість про виведення до 31 серпня цього року 13,000 російських вояків і старшин і позбавити Ригу підтримки з боку европейських організацій. Цей закон фактично позбавляє до 2000 року громадянства коло 500,000 російськомовних мешканців Латвії при населенні 2.7 мільйона осіб.

Нарада у справі безпеки і співробітництва в Европі, в якій бере участь Латвія, а також Европейська рада і Европейський союз критикували ряд заборонних пунктів закону про громадянство, схваленого латвійським парляментом. Амбасадори Німеччини, Данії і Франції передали керівництву парляменту Латвії заяву Европейського союзу, в якій міститься нагадування про ці негативні рішення.

Латвійський закон про громадянство передбачає поділ на категорії, згідно з якими люди можуть претендувати на підданство. Існують пільгові категорії, до яких відносяться ті, в кого один із батьків був латишем або лівом, а також потомки людей, які проживали в Латвії до війни, але не встигли тоді дістати громадянство. В ту ж групу включені і ті, які примусово були привезені в Латвію гітлерівцями. Привілеї передбачені для тих, хто дістав освіту в латиській школі.

Від січня 1996 року зможуть подавати заяву на громадянство ті, які народилися в Латвії, а від 2000 року — всі інші. Для них вводиться щорічна квота — кількість тих, які дістають підданство, не повинна перевищувати 0.1 відсотка від кількости громадян в попередньому році. Один з депутатів підрахував, що в такому випадку багатьом доведеться чекати громадянства понад сто років.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЛЬВІВ. — У зв'язку з наближенням президентських виборів в Україні, а також органів влади на місцях, керівник Української Греко-Католицької Церкви Мирослав Іван Кардинал Любачівський закликав єпископів і священиків не брати участи в агітації за конкретних кандидатів, а лише говорити людям про необхідність голосувати за людей з високими моральними принципами і що тільки добрі та чесні і справедливі люди можуть забезпечити мир і розквіт держави.

СИМФЕРОПІЛЬ. — Політична організація Союз Підтримки Республіки Крим (СПРК), яка з 1993 року провела цілу низку зустрічей з політичними організаціями України, Росії, Білорусі і Молдови, вимагає окремого статусу для Криму. На думку керівників СПРК, Крим є сферою особливих інтересів і великої уваги кран-членів СНД та світового співтовариства, тому це дає змогу Республіці Крим виступити в ролі миротворчого центру, своєрідного мосту між Україною, Росією та іншими державами. Як вважають керівники СПРК, „Настав час для створення неурядової міжнародної організації — асоціяції політичних партій та рухів, яка б сприяла збереженню єдиного військового, політичного та економічного простору". Члени Союзу Підтримки Республіки Крим мають намір голосувати за Леоніда Кучму.

КИЇВ. — Тільки за 1992—93 р. р. несумлінні партнери завдали підприємствам Дніпропетровщини збитків на суму понад п'ять мільйонів дол. „Коутіно-Карс", Німеччина, та „Неувометал", Австрія, заборгували Криворізькому рудоуправлінню „Суха балка" 3 міл 785,319 дол. Італійська фірма „Сам Інтерпрайс" не сплатила Нижньодністровському трубопрокатному заводові 1 міл. 62,946 дол. Німецька фірма „Губерт Брайденбах" винна Нікопольському південнотрубопрокатному заводові 152,000 дол. Заборгували також фірми з Ліхтенштейну, грецька „Фанада" та інші.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. Прокурор области Микола Андріуца вчетверте скликав нараду з приводу затягування слідства в справі замаху на життя депутата Обласної Ради Романа Захарії. Замах вчинено у грудні 1993 року і ледь не привело до загибелі депутата. Нині Захарія знову балотується до Івано-Франківської Обласної Ради.

Львівська Політехніка відзначує 150-ліття

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Львівська Політехніка — це одна із високоякісних високих шкіл у Львові, що відома широко із свого наукового рівня, а також зі своїх випускників, серед яких був цілий ряд відомих фахівців і, як наприклад, цілий ряд молодих українських активних політичних діячів, зокрема між двома світовими війнами.

На світлині: члени Управи Т-ва Інженерів з гостем зі Львова. Сидять (зліва): інж. Ю. Рашкевич й інж. Г. Кузьма; стоять: інж. М. Гнатейко, інж. В. Гнатківський.

Тому цього року, коли Львівська Політехніка святкує своє 150-річчя, організатори цих відзначень надіються, що збережеться велика кількість колишніх студентів цього навчального закладу у Львові в жовтні, щоб зустрітися на наукових конференціях, товариських та святочних імпрезах і при цьому згадати цілий ряд визначних українців, що закінчили або були студентами Львівської Політехніки.

До редакції „Свободи" загостили члени Товариства Інженерів ЗСА в особах інж. Мирона Гнатейка, Григорія Кузьми і Володимира Гнатківського з проректором Політехніки інж.-д-ром Юрієм Рашкевичем, в часі його одномісячного перебування на перевишколі у стейтовому університеті Вейн, МІ., щоб точніше поінформувати про святкування цього 150-річчя та тим заохотити до участи і до фінансової допомоги своїй колишній „Альма Матер".

Як довідалися ми від гостей, а передусім від гостя з України, головні святкування заплановані на 17—24 жовтня цього року у Львові, хоч упродовж цілого року будуть проходити міжнародні наукові конференції з участю фахівців з-поза України. І так у травні відбулася конференція механіків, у вересні запланована конференція для обговорення так важливої української технічної термінології та українізації комп'ютерів, а у жовтні — конференції з будівництва, пов'язана зі святкуванням 100-річчя відкриття залізобетону.

Одним із найважливіших плянів відзначування 150-річчя Львівської Політехніки організаційний комітет під головуванням проф. Ю. Рашкевича вважає видання пропам'ятної книги, в якій

(Закінчення на стор. 4)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні.
(202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send adress changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.

За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проблема людей в Україні

Проблему людей в Україні розглядається, звичайно, як один із найбільших тамтешніх недоліків. Відомо, — понад 300-річна русифікація, понад 70-літнє панування комунізму — ті предовгі часи поневолення і сполоскування умів мусіли викривити людську психіку, мусіли витиснути на народі тавро неволі. Тому не диво, що після вибору на Президента відродженої української держави — Леонід Кравчук, намагаючися встановити якийсь інший адміністраційний апарат — призначав на кожну область свого „уповноваженого", знайомих йому особисто, або таких, що їх йому порадили.

У великій більшості це — як виявилося у практиці — були особи, які нічогісінько не знали про державну адміністрацію і той експеримент не вдався. Знаємо, з якими труднощами боровся Кравчук і міністер закордонних справ Анатолій Зленко, щоб скласти дипломатичний і консулярний апарат бодай у столицях найважливіших для України держав. Збереження на керівних становищах українського промислу і торгівлі осіб із доби панівного комунізму, осіб, які — делікатно кажучи — далеко не всі сповнені українським державницьким патріотизмом, — це болячка, яка коштує молодій державі вже більйони твердої валюти і не дозволяє знайти фундамент під нову власну валюту. Недалеко шукати за доказами про відсутність проблеми людей в Україні: останньою прикрою політичною несподіванкою в Україні був вибір Верховною Радою на нового голову Кабінету Міністрів — діяча-комуніста, який те становище займав ще за Міхаїла Ґорбачова в Українській Соціялістичній Совєтській Республіці.

Чи дійсно нема людей, чи теперішнім „власть імущим" не хочеться шукати нових людей, які погодились би на керівні становища, воліючи задовольнятися давніми з-перед державницької доби. У київській газеті „Голос України" з 7-го ц. м., на сторінці „Економіка" знаходимо статтю п. з. „Куди покотиться соняшне колесо" з просто революційною новиною. Український учений Корній Товстюк, після довгих експериментів відкрив тайну, як витворювати електричну енерґію з соняшного проміння, — ідея, яка полонила уми від непам'ятних сторіч. Винахідник, читаємо, не фантаст і не обманець, бо отримав уже патент на свій винахід в Америці і дістав пропозицію переїхати туди для дальших дослідів та удосконалення свого винаходу. Чи той учений винахідник тільки один з-посеред десятків мільйонів земляків, чи, може, один із дуже численних, дуже талановитих осіб народу в нашому сторіччі.

В Україні є високо талановиті люди, які проте, належать до категорії осіб, про яких кажеться, що „не вміють продавати себе". Не вміють, бо не знають, як розголосити успіхи своєї кропіткої праці. Знеохочує факт, що засоби масової інформації Заходу усе ще страшенне мало цікавляться Україною. Преса Заходу й інші інформаційні аґенства мають свої представництва у Москві та інформують про Україну крізь російські окуляри. До вийнятків належать добрі й совісні безсторонні інформації й коментарі. Зацікавлення Україною обмежується до ділянки політики — вибори, рішення Верховної Ради, заяви Президента тощо, а не духовий стан, не ступінь культури, стан наукових дослідів. І тому й про винахід Корнія Товстюка світ довідається колись, коли повідомить про це хтось з американського наукового світу.

Україна все ще „пасе задніх". Україна все ще є тією похилою вербою, на яку „кожна коза скаче". А, коли й станеться подія нового затіснення зв'язків України зі західнім світом, то воно також не знаходить відгуку в західніх, зокрема американських засобах масової інформації. Зміна прийде тільки тоді, коли в Україні настане політичний лад і коли там на місце теперішнього убозтва настане добробут. Бо тільки воно переконує Захід і його інформаційну службу.

М. Мельник

ЧОМУ КОМУНІСТИ УКРАЇНИ ДАЛІ ЩЕ ТАКІ СИЛЬНІ?

I

Нова Верховна Рада (ВР) вибрала на голову ВР Олександра Мороза, шефа Соціялістичної Партії України. Більшість, що він її здобув, дуже тоненька. Вона багато менша, чим у попередніх виборах і хто знає, чи не зникне після виборів додаткових 112 депутатів, та не в тому діло, справа в тому, що, в порівнянні з усіми економічно заавансованими країнами світу, пропорція комуністів в Україні незвичайно велика.

Нормально, комуністів в тих країнах так мало, що вони не мають ніякого впливу на їхнє законодавство. В деяких країнах, щоб не втратити підтримки серед поміркованих виборців, соціялісти навіть не хочуть творити політичних коаліцій з комуністами.

Сила українських лівих була б трохи менша, коли б не імперські зазіхання великої пропорції українських росіян. Підозріваю, що наші ліві не дуже принципові, коли мова про практичні передвиборчі програми. Вони поставили в свою програму положення про тісний політичний і економічний союз з Росією і треба підозрівати, що комунізм тут ні при чому. Це просто звичайний розрахунок на підтримку значної кількости російських ворогів української державности. Серед того роду росіян напевно не бракує антикомуністів, для яких розвал української держави є багато важливішим чим ідеологічні розходження з українськими комуністами.

Цікавим показником тут є голосування над пропозицією створення у ВР Постійної Комісії з Питань СНД (Співдружности Незалежних Держав), що її старалася за всяку ціну просунути коаліція лівих і росіян. Комісія та була б окремою від комісії закордонних справ. Це був би виразний натяк на те, що Росія закордонною державою для України не є. Голосували три рази і коаліція програла.

Із ідеологічної точки зору, програма українських лівих різниться у драстичний спосіб від програм західньоевропейських соціялістів і навіть комуністів. От, наприклад, ще недавно Мороз зробив таку заяву: „...перетворення нині в Україні землі на товар — це злочин перед державою, перед народом і майбутніми поколіннями". Коли б нагло котрийсь із провідників Соціялістичної партії Заходу заявив, що його партія почне змагатись за те, щоб заборонити торгівлю землею, тоді його колеги скоро прийшли б до переконання, що він нагло з'їхав з глузду і тому треба його зараз же усунути з посади провідника партії.

Цікавою є теж Заява Фракції Комуністів України у новій ВР. У ній, між іншими, кажеться таке: В. М. Пилипчук, В. М. Пинзеник, В. Т. Лановий проповідують запозичені примітивні західні, і перш за все американські, теорії...".

На думку тих економічних невігласів на світі немає економічних законів, що були б так само важливі в Україні, як і в Америці, Китаї чи Нігерії. І тому прищіплювати американські закони в Україні, це, у непримітивних головах українських комуністів, просто логічна нісенітниця. Чи можливо, щоб Соціялістична партія будь-якої европейської країни опублікувала того роду дивовижні висновки у своїй економічній програмі?

Заява кінчиться таким уступом: „В. М. Пилипчук, В. М. Пинзеник, В. Т. Лановий та Р. В. Шпек намагаються стати типовими компрадорами (цебто домашніми агентами чужих інтересів — М. М.), силкуються стати на догоду політиці країн-колонізаторів)...) Вони штовхають наш народ усе далі в злидні, а Україну в голодну колоніяльну залежність. Їх не можна допускати до керівництва економічними комітетами Верховної Ради".

Отже, на думку тих людей, Америка, це імперіяліст, це колоніяльна держава, а Росія — це благородний брат. Один з найяскравіших доказів американського колоніялізму й імперіялізму — це плян Маршала з 1947 року, на основі якого парлямент Америки прийняв рішення про економічну допомогу европейським країнам у висоті 13,1 більйона долярів. Найбільші частки тих грошей були призначені для Англії, Франції і вчорашніх ворогів Німеччини та Італії.

Закінчення буде.

Микола Рябчук,
Київ

ЧИ ІСНУЄ В УКРАЇНІ „ПАРТІЯ ВЛАДИ"?

III

Великою мірою цю „партію" справді можна вважати крипто-комуністичною: для її діячів характерний політичний та економічний консерватизм, схильність до авторитаризму та командно-адміністративних методів діяльности, високий ступінь кругової поруки і кланової пов'язаности. У той же час не можна недооцінювати прагматизму цієї „партії", її готовности здійснювати економічні реформи (бажано, однак, поволі, „згори до низу", за китайською, а ще краще — латиноамериканською моделлю); її певних патріотичних інтенцій та державницьких амбіцій; а також її бажання здобути собі „европейський", „ліберальний" образ уживанням ліберально-демократичної риторики та фліртуванням із колишньою антикомуністичною опозицією (що, зрозуміло, не виключає спроб пересмикувати карти й шахрувати, за звичкою, під столом)

Висока згуртованість цієї „партії", зрозуміло, не означає її цілковитої однорідности. Прагматичний характер посткомуністичної номенклятури може мати як суто життейський, утилітарний аспект, так і аспект державницький, стратегічний. В одному випадку йдеться про суто особисту причетність до влади і дарованих нею благ (передусім — контроль над т. зв. загальнонародною, „соціялістичною" власністю та її перерозподілом на свою користь), у другому — про реалізацію амбітнішого, державницького проєкту, себто про певну національно-державницьку ідеологію. (Особисто-утилітарний прагматизм, зрештою, не виключає державницького й навпаки; саме на поєднанні цих двох прагматизмів і намагається будувати політику Президент Кравчук, віддаючи Богу — Богове, а кесарю — кесареве: демократам — ідеологію, номенклятурі — приватизацію власности).

На думку політолога А. Білоуса, „нерозвинутість структур громадянського суспільства взагалі і відсутність впливових партій, зокрема, обіцяють найближчим часом відносно легке життя і можливість самозбереження багатьом представникам державної бюрократії. До того ж інтеграція частини національно-демократичних сил у державно-бюрократичну систему може загальмувати становлення громадянського суспільства в Україні. Водночас безглуздо бачити в діяльності державно-бюрократичних кіл тільки негативні моменти. Вони є активними прихильниками і певним гарантом стабільности й еволюційного розвитку, так необхідних сьогодні. Саме тому завдання загальнодемократичних сил полягає не в тому, щоб бути опозицією взагалі, а в тому, щоб бути опозицією конструктивною".

„Партія влади", — писав у згаданій статті Д. Джанґіров, — неминуче стає політичним центром у нашому ненормально зміщеному вліво політичному спектрі, що, втім, аж ніяк не виключає рекрутування з її лав членів в усі частини спектру — від комуністів до лібералів і далі — до націонал-радикалів".

Розшарування „партії влади" — закономірний процес, що, вочевидь, наростатиме мірою розвитку громадянського суспільства і становлення реальної багатопартійности в Україні. Не виключено також, що „партія влади" й сама спробує оформитись організаційно — у щось на зразок румунського фронту національного порятунку чи розмаїтих „президентських" (а по суті, олігархічних) партій у країнах „третього світу".

На жаль, демократична опозиція не зуміла покищо скористатися з закономірного процесу розшарування й розпаду „партії влади" — так, як це зробила опозиція комуністична. Проголосивши гасло обмеженої (вибіркової) співпраці з „партією влади", демократи не знайшли ані ефективних форм цієї співпраці, ані способів узгодити межі і напрямки тої співпраці між собою. Як наслідок — усі прорахунки „Партії влади", уся її неефективна економічна політика ототожнилася в очах суспільства з „демократами" та „рухівською програмою, — що й показали результати недавніх виборів, на яких було виявлено значну недовіру і „демократам" і „партії влади" — на користь „оновлених" і формально нескорумпованих (бо нібито непричетних покищо до влади) комуністів.

Демократи- „державники", роблячи ставку на беззастережну коляборацію з „партією влади", схоже, не усвідомлюють, що ця „партія" як релікт доби етатизму об'єктивно приречена — якщо, звісно, Україна збирається розвиватися европейським, а не африканським чи латиноамериканським шляхом. Хто займе її місце — комуністи чи демократи, — власне, й вирішуватиметься у найближчі роки.

Раїса Руденко

Допоможімо — і він врятує Україну від енерґетичної кризи

Уже минули ті часи, коли в Україні не можна було роздобути бензини. Нині вона продається вільно не лише на бензинових станціях, але й просто на дорогах з цистерн, черг немає, але ціна — мінімум 5 дол. за каністру. Не кожен може купити її в достатній кількості.

Є в Україні й потужні нафтопереробні заводи — Лисичанський, Кременчуцький та інші. Ці заводи дуже великі і потребують постійного постачання нафтової сировини у великих кількостях. Понад 90 відсотків нафти українські нафтопереробні підприємства отримують не від державних підприємств і не від комерційних українських фірм, а від закордонних постачальників, які виставляють за свій товар ціну, яку їм заманеться.

Оскільки приватизація і економічні реформи в Україні здійснюються дуже повільно і нова Верховна Рада також не обіцяє їх пришвидшити, то рано чи пізно знову може виявитися, що нафтопереробним заводам нема чого переробляти. Щоправда, сировину українським нафтопереробним підприємствам охоче пропонують Туркменістан, Ірак та інші країни Близького Сходу, але звідти нема доставм: одеський термінал досі не споруджений, будівництво нафтопроводу найближчим часом теж не передбачається. І водночас усі розуміють, що українська держава виживе тільки за умови, якщо забезпечить себе енерґоресурсами.

І ось з'явилося „світло в кінці тунелю": газета „Голос України" з 7-го червня повідомила, що Львівський науковець, член-кореспондент Національної Академії Наук України, керівник лябораторії нових джерел струму, професор Львівської Політехніки, Корній Товстюк зробив велике відкриття — винайшов дешеве, екологічно чисте і практично невичерпне джерело енерґії. І це не лише теорія. Він сконструював експериментальне „сонячне колесо", яке навіть у хмарний день перетворює сонячну енерґію на електричну.

На жаль, у цьому світі завжди було і є, що у власній батьківщині пророків визнають тільки тоді, коли їх уже визнав цілий світ. Нині Корнія Товстюка запрошують до Японії, ЗСА і Канади, він отримує заманливі пропозиції, адже його відкриття, це — рятунок не лише для України, але й для всього людства, оскільки припинилося б екологічне забруднення на плянеті. Крім того, це дає змогу зліквідувати атомні електростанції на земній кулі, які дуже дорогі та екологічно шкідливі.

Демонструючи своє „сонячне колесо", яке акумулює сонячну енерґію та перетворює її на електричну, науковець пояснює, що відомий досі спосіб акумулювання сонячної енерґії зводився до хемічних процесів лише на поверхні твердого тіла, а в його лябораторії сконструйовано апарат, який дає енерґію з усього об'єму спеціяльного шаруватого кристалу. Коефіцієнт корисної дії майже втричі вищий. Акумулятори порівняно невеликі, легкі, екологічно чисті, але мають велику питому потужність і великий загальний ресурс. Для їхнього виробництва не потрібні кислоти та дефіцитні й екологічно шкідливі свинець і нікель.

Відкриття К. Товстюка запатентоване в ЗСА та багатьох інших країнах. Це ґарант збереження української інтелектуальної власности. На думку вітчизняних і закордонних фахівців, випуск акумуляторів нового типу породив би нову інженерію, завантажив би промисловість України, зробив би її ринок конкурентноспроможним на світовому рівні, швидко вивів би українську державу з економічної прірви.

Та для цього потрібна відповідна державна програма. На жаль, колектив науковців залишений насамоті з великим відкриттям, яке японці назвали одним з найцікавіших відкриттів XX століття. Професорові К. Товстюкові пропонують перебратися до ЗСА разом зі своєї лябораторією і коли б він думав тільки про наживу, то давно б це зробив і став би мільйонером. Але він великий патріот своєї батьківщини, тому відмовлявся. Американська фірма „Ашурст технолоджі корпорейшен" уже вклала в програму виготовлення акумуляторів нового типу мільйони долярів. Готуються контракти з канадською та японською фірмами, а українська держава не помічає цього за політичними баталіями. А коли помітить, може бути пізно.

Домовляючись зі закордонними партнерами, К. Товстюк домагається обов'язкової умови — інвестування економіки України, але ж закон України щодо захисту інвестицій також недосконалий. Але безперечним є те, що саме сюди найвигідніше вкласти гроші — у виробництво найдешевшої та екологічно чистої електроенерґії, яка врятує і Україну і цілий світ.

Петро Грицак

Я СОБІ ПРИГАДУЮ...

I

Коли батальйон добровольців французької революційної армії з міста Марселі відспівав перший раз свою просту пісню у Страсбурзі, тоді прикордонному місті Франції, зродилася славна „Марсельєза". Це був гимн, що надавав одушевлення, відваги та витривалости французам протягом понад 200 років, незалежно від режиму чи форми правління. Також „Марсельєза" стала свого роду символом борцям за волю серед інших цивілізованих народів. Ми, українці, повинні бути щасливими, що маємо пісню, що є дуже гарним еквівалентом „Марсельєзи".

Такою подією для нас, українців, було відспівання перший раз пісні „Ще не вмерла Україна" близько 130 років тому, саме в Перемишлі, для українців також прикордонному місті. Це відбулося теж при можливо першій академії у честь Тараса Шевченка. Так була викресана маленька іскра, що підхоплена галицькою суспільністю, ще у стадії формування та не цілком певної своєї ідентичности, довела до логічної своєї консеквенції — самостійної України. Боротьба за національну ідентичність, українську мову та самостійність була тяжкою, але присутність (як показалося) надхненної пісні була великою допомогою у цій боротьбі. І Франко у пролозі до „Мойсея говорить: „О як би пісню вдать палку, відхненну, Що міліони порива з собою, Окрилює на путь веде спасенну!" Така пісня, одначе, тоді вже існувала — це був наш майбутній гимн, „Ще не вмерла Україна".

Чому це сталося власне в Перемишлі? Перемишль, разом із Галичиною, дістався під польське панування остаточно при кінці XIV сторіччя. Характеризується той час польонізацією без жодних компромісів, закріпощенням селян, унутрішнім безладдям та злою господаркою. Така держава стала у XVIII сторіччі вже анахронізмом, та була безкровно зліквідована. Марія Тереса, австрійська цісарева як свою частину, отримала Галичину в 1772 році. На відміну від попередніх володарів Галичини, вона уважала своїм обов'язком у якийсь спосіб поліпшити долю своїх нових підданих. Це було у зв'язку з поняттям, що володар є першим слугою свого народу. Спеціяльно, вразило її трактування Польщею греко-католицької релігії, та стан освіти греко-католицького духовенства.

— Тут Марія-Терезія мала сказати: „Три обряди, греко-католицький, римо-католицький, та вірменський, це є три доньки цієї самої матері (drei Tochter einer Mutter), та мусять бути так само трактовані. На відміну від деяких сьогоднішніх достойників, які декларують свою любов до нашого обряду, вона була в тій справі особисто зацікавлена, та допильнувала, щоб її погляди щодо греко-католицького обряду були таки переведені. Тому, посередньо, Марія-Терезія таки причинилася до українського культурного відродження через зрівняння прав греко-католицького духовенства із римо-католицьким, та через заходи для піднесення освіти греко-католицького священства. В той спосіб, культурно придушені галицькі русини (як ще тоді себе звали українці Галичини) дістали нових провідників у своїй боротьбі за кращу долю, за яких два покоління пізніше. Це все довело до вагомих, тяжких до передбачення для наших недругів (а було їх багато) вислідів.

Такі обставини, як зрівняння прав греко-католицьких та римо-католицьких епископів, із тим получена більша активність „руського" епископа та його крилошан, поступово краща освіта греко-католицького духовенства, як і певні емоційні зв'язки із ще існуючими на перемиській землі атрибутами славного минулого, витворили саме в Перемишлі, на початку XIX сторіччя своєрідну атмосферу. До того також долучилася сконцентрованість у Перемишлі кількох загальноосвітніх і духовних шкіл і бібліотек, та певні духові зв'язки із однодумцями із далекого Харківського Університету. Це був просто дух часу. Тому власне в Перемишлі, а не деінде в Галичині, дійшло до початків українського (оригінально „руського") національного відродження. Треба, одначе, тут підкреслити фундаментальні різниці, що згодом показалися як наслідки діяльности Перемиської та Харківської Груп. Головною заслугою Перемиської Групи українських (тоді ще „руських") ентузіястів-піонерів для України є увага, яку вони приклали до конечности видавничої діяльности та організації сітки парохіяльних шкіл (інших шкіл тоді не було). Це саме зробило український ранній рух у Галичині масовим, як також створило перманентний, нерозривний контакт між українською інтеліґенцією та народом. У той сам час, учасники Харківської Групи, були більше елітарного характеру, та не потрапили створити правдивого масового руху. Це явище, на жаль, покутує по сьогоднішній день, та вимагатиме якраз тепер, у третьому році української самостійности, спеціяльної уваги.

Як виглядає, українське відродження в Галичині, починаючи від Перемиської Групи, починалося від початково чисто культурних активностей.

Це явище можна пояснити синерґетичним ефектом скупчення людей із ліпшою освітою, що звикли читати книжки, певними контактами із чехами (що якраз переходили тоді подібну фазу свого відродження), та понад усе, модним тоді в літературі напрямком — романтизмом. Із романтизмом нерозлучним було також явище зацікавлення власним минулим. Тут, для зацікавлених, відкривалося незрівняне у інших народів явище багатства українського фолкльору й незрівняна краса української пісні. В порівнянні, наші сусіди виходили як свого роду культурні недозрільці. Для тодішніх українських культурних діячів, важливим також був факт, що під час Богослуження, хоровий спів був обов'язковим. Це було получене з певною дозою консерватизму. Цей консерватизм причинився до того, що Перемиська епархія була останньою в Галичині, що після поважної (часами навіть збройної боротьби, із тисячами учасників), у цілості приступила до т. зв. Унії, десь у 1700 році.

Закінчення буде.

Подорож президента СКУ д-ра Д. Ціпивника на Далекий Схід

Найбільшим успіхом у діяльності якоїнебудь організації є її винахідливість, працьовитість та зв'язки.

Користаючи з приватної подорожі на Далекий Схід, д-р Дмитро Ціпивник використав цю нагоду, щоб відвідати і українські осередки в Австралії. Адже це найбільш віддалена частина українського народу від України. Невелика громада, але працьовита, належить до СКУ, пильно стежить за подіями в Україні, переживає все те, що діється на ній та щиро помагає.

Широка програма відвідин українських осередків була організована заступником президента СКУ на Австралії та головою СУОА Михайлом Моравським. Д-р Ціпивник відвідав Аделаїду, Мельбурн, Сидней, Канберру. У кожному місті українці зустрічали президента СКУ. Адже СКУ має дуже прихильну опінію серед нашого громадянства, які вважають необхідністю мати таку репрезентацію українців, розсіяних по цілому світі.

СКУ — це український парлямент поза Україною, який виконує важливу ролю у відродженні української держави. У кожному місті відбувалися жваві розмови-дискусії на різні теми з життя українців в Австралії та про ставлення до України.

Крім українських організацій, д-р Ціпивник відвідав ряд австралійських установ. У розмовах знайомив їх з діяльністю СКУ, сучасним станом України.

Відбулися цікаві зустрічі з Лікарським Товариством, професіоналістами і підприємцями, українськими церквами, різними установами, громадами та угрупуваннями.

Д-р Ціпивник мав широкий доступ до австралійської преси, радіо та телебачення.

Не забули українці Австралії представити свою діяльність та історію протягом 45 років, яка починалася з муравлиної праці та осягнула неабиякі успіхи. Говорили про важливу ролю СКУ в українському житті. Нині в Австралії живе біля 35 тисяч українців. Союз Українських Організацій Австралії був заснований в 1953 році, об'єднує 28 організацій, якими координує та репрезентує перед федеральним урядом Австралії. Тут існують 22 суспільно-культурні центри, понад 30 церков, 6 таборових площ та 6 кредитових спілок. З великим зусиллям збереглася тут українська мова та культура. Однак, з малими винятками, всі зустрічі відбулися українською мовою. Звичайно, що є і певне занепокоєння у зв'язку із зменшенням українського шкільництва. В 1950 році в українських школах було понад 2000 учнів, а в 1991 — 740.

Зменшується і кількість україномовних родин та вірних українських церков. Все це пов'язане із відходом старшого громадянства. Такий стан українства виявляється у кожній країні нашого поселення через пасивність нашої молоді.

Все це непокоїть провід СКУ, бо навіть і еміграція з України не може врятувати такий стан, бо лише малий відсоток включається в активну працю. Одна з причин занепаду нашого національного життя — це мішані подружжя та недостатнє знання української мови, яке іноді не дає молодому поколінню доступу до українських організацій та їхнього проводу. В цьому відношенні повинен знайтися якийсь відповідний чинник, щоб вирішити такі проблеми позитивно. Були нарікання, що в минулому був дуже слабий зв'язок українських організацій Австралії з СКУ, який потрібно оновити та підсилити для кращої спільної праці. Учасники зустрічей з президентом СКУ були задоволені, що плянується видавати двомовний Бюлетень, квартально, який буде речником всіх організацій.

Позитивним явищем є те, що кредитові спілки і громади є наставлені до фінансової підтримки Конґресу, вважаючи, що бюджет, який був схвалений 6-им Конґресом є зовсім незадовільним для потреб СКУ.

Деякі громади виявили бажання включити їх в довготермінове фінансування СКУ, а один громадянин виявив бажання стати меценатом. Отже, потрібно вітати такі патріотичні прояви! Радили українці Австралії відбувати частіші зустрічі, конференції, засідання Президії СКУ поза Торонто. Вітають вони почин СКУ відбути засідання в Ню Йорку та у Варшаві, які б вирішували місцеві справи приналежних організацій. Зустрічі д-ра Ціпивника з представниками австралійського уряду показали, що такі зустрічі дуже корисні для обох сторін, бо через брак інформації та зв'язку тратиться дуже багато.

В Австралії розглядається тепер питання багатокультурности, хоч теперішній уряд часто не погоджується з вимогами етнічних груп, робиться поступ, дивлячись на Канаду, яка є взірцем у цьому відношенні.

Восени цього року в Австралії відбудеться конференація багатокультурности, на яку хочуть запросити представників з Канади на чолі з Генеральним Губернатором. Було б доцільно запросити й інших українців, які осягнули високі громадські становища. Цим була б збільшена уява про Україну перед австралійцями та урядом Австралії.

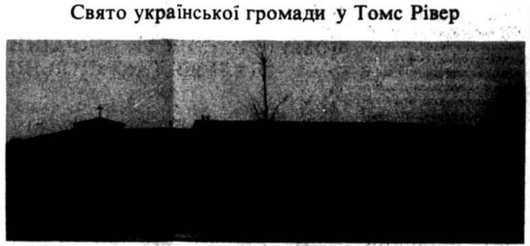
Використовуючи своє приватне перебування на Далекому Сході, д-р Д. Ціпивник відвідав також Південну Корею та Японію, де відбув зустрічі з представниками Міністерства закордонних справ тих країн, які відповідають за зв'язки з Україною. Обидві держави є дуже зацікавлені Україною і роблять там поважні фінансові та технологічні вклади.

Слід згадати, що корейська і японська амбасади в Канаді заохочували відвідати їхні амбасади у Києві.

В. П.

ВЕРХОВНА РАДА і кабінет міністрів Узбекістану на спільному засіданні прийняли рішення запровадити від 1-го липня цього року першу в історії країни національну валюту — сум. На думку президента Ісляма Карімова, власна валюта зміцнить незалежність республіки. Узбецькі купони, які перебували в обігу дотепер, обмінюватимуться на суми у співвідношенні 1000 купонів до одного сума. Центральний банк Узбекістану випустив суми номінальною вартістю в 1, 3, 5, 10, 25, 50 і 100. Хоч сум буде єдиним платіжним засобом на території Узбекістану, поряд з ним дозволено використовувати вільно конвертовану валюту.

Свято української громади у Томс Рівер

Парафіяльний дім при церкві св. Стефана.

День 15-го травня небуденна дата в житті української громади в Томс Рівер Н.Дж. Нашу громаду відвідав Архиєпископ Стефан Сулик. Він поблагословив Дім Центру при церкві св. Стефана, ще не збудований. Церква тимчасово міститься в Центрі. Архиєпископ Сулик відправив Божественну Службу Божу в асисті отця пароха Романа Дубицького та диякона Павла Макара. Закінчення будови Дому при церкві св. Стефана та його благословення було причиною радости та святкового настрою для багатьох американців українського роду, які відійшли на емеритуру в Ошен Каунти — Томс Рівер та тужили за організованим українським життям, за рідною українською церквою. Тож нарешті прийшов довгоочікуваний день. Реалізація цієї ідеї почалася писанням листів до парафіян в 1985 році із запропонованням побудови парафіяльного Дому-Центру, в котрім була б поміщена церква для відправи Богослужень та для діяльности наших парафіян.

У 1986 році придбано для будови церкви 5.4 акра землі. Перші чеки на купно площі по 100 долярів прийшли від Михайла Биковського з Ню Джерзі та Івана Жінського з Пенсильванії. Українська громада в Томс Рівер почала зростати та прибирати форми зорганізованої громади.

Богослуження відправлялися сім років у церкві св. Андрія (Методистська). Створилися різні комітети, почалася жвава праця всіх, збірки та пожертви парафіян, а також пожертви з околиці. В 1988 році наша парафія привітала отця Августина Молодовича. Він був призначений асистувати отцеві Дубицькому. Праця комітетів тривала.

До цього часу кошт Будинку - Центру виносить 1,105,777.33 дол., а ще лишається 500,000 дол. мортґеджу. Парафіяни церкви св. Стефана горді зі своїх досягнень та безмежно вдячні Богові, що післав їм до помочі отця Дубицького, дав витривалости та наснаги тим парафіянам, котрі причинилися до закінчення такої гарної будівлі. А майбутніх парафіян, котрі бажали б піти на емеритуру в околиці Томс Рівер, привітає готова парафія св. Стефана і рідне українське оточення. Після Богослужби гостей та парафіян Товариство Вервиці прийняло кавою та солодким. При цій нагоді нав'язувалися нові знайомства.

О 2-ій годині по полудні гості та парафіяни переїхали на бенкет до Кастл Ресторант в Лейквуд. Майстром церемонії був Іван Бортник. Слово-привіт виголосив Петро Грицак. Довшу історію парафії св. Стефана розповів Волтер Дзюбановський.

Відтак розвагову програму перебрали діти-танцюристи з української католицької школи в Перт Амбой під диригентурою Роми Прийми-Богачевської. Приємно було побачити наших юних танцюристів, а між ними дітей інших націй. Діти виконали танці „Привіт", „Гопак", „Підкарпатська полька" та „Гуцулку".

Архиєпископ Стефан провів молитву, а диякон Павло Макар запропонував тост. Відтак усі гості та парафіяни засіли до обіду. Під час обіду Марта М. Цибик для розваги заграла на піяно кілька музичних творів. Короткі промови-зауваження виголосили Архиєпископ Стефан Сулик, о. Автустин Молодович, Ігор Смолій від „Провидіння" та о. парох Роман Дубицький. Кінцеву молитву провів о. Антін Борса.

Гості та парафіяни, щасливі і задоволені, роз'їхалися додому.

Іван Ільків

Св. п. Степан Паньків

У п'ятницю, 27-го травня ц.р., в Баффало несподівано відійшов у вічність на 81-му році життя св. п. Степан Паньків. У середу, 1-го червня, Панахиду відслужив о. Дмитро Лаптута, декан української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Кенморі, Н. Й. Похоронні обряди відбулися в четвер, 2-го червня, опісля тіло покійного було перевезене літаком на католицький цвинтар до родинного гробівця в Сутленд, Мд.

Після Панахиди над відкритою домовиною згадку про покійного промовив Ярослав Пришляк. Родина Степана і Марії Панькових, прибувши в 1950 роках до Америки, поселилася в Міннеаполісі, Мінн. Там включилась в українське громадське життя. В Пластприяті Степан роками був касиром. Маючи дві доні Віру й Любу, як добрі батьки, возили їх на пластові табори до Вінніпеґу, Монтреалю, Чикаґо. Щоб уможливити своїм підростаючим дітям ширше українське середовище, вони переселилися до Баффало, і тут ціла родина активно включилася в працю для української громади.

Св. п. Степан був великим шанувальником та любителем Пласту. Хвороба серця підраховувала його недовге життя. В останньому листі до станичного, передаючи грошову пожертву, він востаннє сказав: „Нехай процвітає Український Пласт! Нехай виховує нашу молодь в українському дусі на хвалу Бога і нашій Неньці-Україні!"

Св. п. Степан Паньків — це меценат Фонду Катедр Українознавства при Гарвардському університеті. Його скромне життя і праця віддзеркалюються з ідеалом праці для добра вищих цілей українського народу. Висилкою десятками, а то й сотнями листів до сенаторів, конгресменів і президентів, він обороняв державноправність України. Для упорядкування і каталогування його архіву він передав 9,000 дол. Ця громадська доброчинність гідна відзначення в нашому суспільному житті, бо вона залишає незатертий слід для гідного прикладу наступних поколінь.

Щирі співчуття вдові-дружині Марії, доням Вірі та Любі з родинами в імені української громади, Фонду Катедри Українознавства, в імені Пластової Станиці та кружка Пластприяту зложив станичний Ярослав Пришляк.

Покійний був членом Українського Народного Союзу.

П.Я.

А що, як би ви так не виділи?

Справді, за метушнею життя, не часто приходить кому така думка. Але... ну, а якби ви так не могли бачити щоденно довкруги себе рідних облич, не могли здобувати собі прожитку щоденною працею? Якби все, що люди продумали та написали впродовж століть — ви відчули тільки дотиком пальців, як однаковий, німий і мертвий папір?

Що тоді?! Та, на щастя, ви не позбавлені цього чудесного дару Божого. Можете свобідно читати ці рядки і застановлятися над ними. Та є люди, є й наші українці, що для них сліпота — не лише уявна примара, а таки дійсність, і з нею вони мусять проживати кожний день життя. Може, почалася для них ця трагедія від якоїсь однієї, долесної хвилини, нещасливого випадку. Може, як у Юрія Шухевича, сина леґендарного командира УПА Тараса Чупринки, стала вона наслідком ворожих переслідувань? А може й зроду вони не бачили білого світа та сонця Божого? Важко жити кожній такій людині, особливо ж важко мусіло бути жити під ворожим насильницьким режимом, який не дбав про покривджених долею. Не легше і в сьогоднішніх після-колоніяльних нуждах в Україні, навіть і здоровим та дужим.

Модерна цивілізація знайшла засоби, щоб покращити долю цих обездолених. Маємо геніяльну азбуку Брайля, дуже важку до опанування, та все ж при її допомозі незрячі мають змогу брати участь у здобутках людського ума. Хоч би між нашими — знаємо правника високої кляси Мирославу Погорецьку-Чижик у Чикаґо; професора філософії й поета Йосифа Ладенка із далекого Новосибірська (в Україні... відповідних шкіль для незрячих тоді не було...), чи професора Миколу Калиняка зі Львова. Він створив самотужки систему вивчення математики для сліпих, а коли впала залізна завіса, виявилося, що його система — майже тотожна із прийняттим в усьому світі „кодом Немета". Якої ж витривалости і якого вкладу сил було потрібно для таких осягів!

Модерна електронічна техніка виявляється тут теж дуже помічною. Бо ж недостачу зору можна замінити не лиш доторком, але й слухом. Колись добрі люди посвячували свій час, щоб читати сліпим, чи записувати для них виклади. Сьогодні можливо наговорити кожний потрібний текст на звукову стрічку, розмножити її та так зробити доступним зміст написаного не одній людині, а багатьом, які його потребують.

Звичайно, що про таке треба відповідно подбати. Країни високого життєвого стандарту мають цю справу прекрасно зорганізовану. Мають великі бібліотеки книжок, ничитаних на стрічках, щоб їх випозичати потребуючим, зрозуміло, дарово, а навіть пересилка таких матеріялів поштою — проходить даром. А в нас?

Знайшлася в діяспорі людина, якій доля невидючих українців стала настільки небайдужа, що посвятила вона їм весь труд свого життя. Це Мирослава Оришкевич із Клівленду в ЗСА. Працюючи із Клівлендським Товариством для Незрячих, стала вона розшукувати сліпих українців у діяспорі та забезпечувати їх книжками-стрічками в рідній мові. На сьогодні таких книжок-стрічок назбиралося вже до 900. Звичайно, не сама вона їх начитує, а має для цього штаб вірних однодумців. За їх безкорисну, сумлінну працю — годиться їх тут згадати. Ольга Білозор-Цегельська начитала 46 книжок, Марія Грушкевич — 216, Марія Яценко — 250, Ольга Матула — 29, Сильвестер Пігуляк — 177, Тоня Шийка — 103.

Книжки-стрічки мандрували по діяспорі і відчинили не одному сліпому його духові очі, включили його, осамітненого, у плин нашого життя. Але винахідливість Мирослави Оришкевич скоро сягнула і поза непрохідну ще тоді залізну заслону. Знайшовся у княжому Перемишлі вірний співробітник, Володимир Пайташ. Його незрячість не лиш не перешкоджувала йому диригувати церковним хором, але й зумів він передавати касетки з текстами у великих кількостях через кордон, в Україну. І в тому його заслуги — просто неоцінимі!

У західньому світі справа достави українських касеток незрячим наладнана дуже добре. Оригінали всіх досі виготовлених касеток зберігаються в окремій державній збірці ЗСА, у місті Сінсінаті в Огайо. Бібліотека ця витовляє річно по п'ять копій кожної касетки та розсилає бібліотекам для сліпих, які діють при кожній публічній бібліотеці у столицях стейтів. Звідтіля й можна їх випозичати, вносячи прохання через місцеву, міську бібліотеку, щоб включили нашого потребуючого у цю програму випозичування матеріялів нашою рідною мовою.

Звертаємося до читачів цієї статті: чи не знаєте когось, кому слід би звернути увагу на цю програму? Це ж могло б зробити так багато для цієї людини! І так легко та безкоштовно!

Але сьогодні доступні нам вже й незрячі в Україні — і про них Мирослава Оришкевич дбає. Центром розмноження українських книжок-стрічок є школа ч. 100 для сліпих у Львові, під адресою: Львів — 290011, вул. Івана Франка 119, під проводом директора Віри Світлик. Всю потрібну до цього складну апаратуру дістали вони, зрозуміло, із діяспори.

Так, це неважко сказати. Правда, в допомогу стає вже від років своїми щорічними підмогами — Український Народний Союз. Допомагає і американське католицьке товариство св. Ксавієра, пересилаючи школі у Львові порожні касетки до награвання. Але ж головно опікується цією справою Комітет Суспільної Опіки при Злучених Українських Організаціях Великого Клівленду. Окрема його комісія для цієї благородної справи прийняла гасло „Змагання за зір" — по-англійському: „Fight for Sight", бо ж доводиться встановляти зв'язки і з англомовним світом. А зібралися там професіоналісти — в ділянках медицини, педагогіки, психології, права, і то, власне, переважно професіоналістки — за голосом жіночого серця, чутливого до людської недолі. Якби хто поділяв їх турботу — можна допомогти в їх шляхетному ділі, висилаючи датки на адресу: „Fight for Sight" Cleveland „Selfreliance" Credit Cooperative 6108 State Rd. Parma, Ohio, 44134. Можна одержати за них посвідку на знижку податків в ЗСА.

Бо ж потреби відроджуваної України в цій ділянці не менші, як і в усіх інших. Не здасться нінащо сліпим випозичена стрічка, якщо не матимуть магнітофону-переґравача, щоб ту стрічку могли переслухати. А таких в Україні — неґусто, отже, треба „фундувати". Або ось — подарувати школі ч. 100 у Львові комплет шкільних підручників із діяспори, з усіх предметів навчання. Зрозуміло, кожна дитина в школі (а їх там — 132!) повинна мати свою копію цих підручників, переписану азбукою Брайля. Учителі зробили ручно вже дві копії (спеціяльний до цього, дуже дорогий, папір теж необхідний!), а тепер ідеться про здобуття відповідних машин, які роблять більшу кількість таких копій. І це ж ми говоримо про одну школу у Львові — а тут же на відповідальності добрих людей — лежить ціла широка Україна — вже й не говорячи про непочинаний ще переліг східньої діяспори!

Мирославу Оришкевич знають і шанують належно за її постійно живу ініціятиву та наполегливий труд для наших знедолених братів. Українська громада міста Клівленду обрала її недавно Українкою Року, а відзначив її теж міжнародний Клюб Ротарів за її гуманітарну працю взагалі. Та про це Мирослава найменше згадує. Її найбільше бажання: здобути якнайбільше однодумців для цієї справи, а через них і потрібні фонди, щоб якнайуспішніше допомогти якнайбільшій кількості наших покривджених братів і сестер. Щоб дати їм, осамітненим у цьому недомаганні, зміст життя та почуття приналежности до української спільноти. До тієї спільноти, яка їх не забуває!

А що, якби ми цього потребували самі!?...

Леся Храплива-Щур
(Із матеріялів Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради).

У світлу пам'ять
Євгена Сенишина
складаємо дар 100,00 дол. на УКРАЇНСЬКУ БІБЛІОТЕКУ ім. С. ПЕТЛЮРИ в Парижі.
Висловлюємо щире співчуття його дружині з родиною.
Товаришки Галини Змієнко-Сенишин, абсольвентки Української Жіночої Гімназії в Перемишлі.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшла у вічність 24-го травня 1994 р. моя найдорожча ДРУЖИНА

бл. п.

ІРЕНА МАСЮК

В імені моєї покійної дружини і від себе щиру подяку складаю всім, що в часі довголітньої тяжкої недуги дружини допомагали нам нести наш хрест.

Зокрема щиру подяку складаю:

Лікареві покійної д-р Я. Яримовичеві за довголітню, жертвенну лікарську опіку, Анні Корабель, що через чотири роки жертвенно трудилася, щоби щоденне тяжке життя немічній дружині облегшити.

Пароховi церкви св. о. Миколая, о. Романові Паньківу, за відвідини дружини в шпиталі, св. Причастія, Єлеопомазання та за проведення всіх похоронних відправ і зворушливі прощальні слова в церкві.

Ірені Райнер, що спогадами з молодечих літ сердечно попрощала свою подругу від себе і від СУА.

Всім нашим рідним, приятелям і знайомим за участь у похоронних відправах, за молитви, вияви співчуття, квіти, пожертви на Служби Божі і на Фонд Допомоги Дітям — Жертвам Чорнобиля.

НА ФОНД „ДІТЯМ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ"
в пам'ять покійної Ірени Масюк зложили:

100 дол.	Л. і Ю. Раковські	100.—
50 дол.	Г. Кузьмінська	50.—
по 30 дол.	Х. Масюк, Ю. Масюк (М.)	60.—
по 25 дол.	М. і М. Мечковські, М. і Я. Колибабюк, Я. Масюк, М. і М. Масюк, О. Гайдучок Б. і З. Кебуз, В. і С. Кебуз	175.—
по 20 дол.	І. Райнер, М. Турчин, К. Янковська, Р. і Т. Бриттан, І. Кравців, В. і К. Де- Вінчі	120.—
по 15 дол.	Б. і Д. Леві, Т. і Ґ. Вук	30.—
по 10 дол.	А. Богуславська, О. Филипович, І. Івасів, І. Папевін, Ф. і А. Менов, К. і В. Джексон	60.—
Разом		595.—

В понеділок 4-го липня 1994 р. в сороковий день по відході покійної у вічність, в церкві св. о. Миколая буде відправлена СЛУЖБА БОЖА за спокій душі бл. п. Ірени.

В глибокому смутку залишені:
муж — ЯРОСЛАВ,
близькі і дальша родина.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що у вівторок 21-го червня 1994 р. упокоївся в Бозі на 78-му році життя наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО та ДІДУСЬ

бл. п.

ЛУКА САРАНЧАК

ПАНАХИДА — четвер 23-го червня 1994 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Fucillo and Warren 2058 Main St. Manville, N.J.

ПОХОРОН в п'ятницю 24-го червня о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Архистратига Михаїла 1700 Brooks Blvd. Manville, N.J. відтак на цвинтар св. Духа в Гемптонубурґ, Н. Й.

Залишив у смутку:
дружину — КАТЕРИНУ
доньки — СТЕФАНІЮ БРЕНИЧ з мужем ЄВГЕНОМ
— РОМУ ДНІСТРЯН з мужем МИКОЛОЮ
внуків — ЄВГЕНА
— МАРУСЮ
— АНДРІЯ
та близьку і дальшу родину в ЗСА та Україні

Львівська...

(Закінчення зі стор. 1)

була б подана широка історія політехніки з усіми важливими подіями від її заснування по сьогоднішній день. З того приводу Управа Товариства Українських Інженерів у ЗСА звернулася з гарячим закликом до своїх членів допомогти фінансово у виданні цієї цінної книги.

ТІУА плянує також збірну поїздку на святкування у Львові, яка відбудеться від 12-го до 26-го жовтня.

При кінці цього року має відбутися велика наукова конференція також у Ню Йорку, якою Товариство Інженерів ЗСА відзначить тут 150-річчя Львівської Політехніки.

Проректор інж. Ю. Рашкевич надіється, що всі ці імпрези підтримає наше громадянство своєю фаховою участю, а також своїми датками, зокрема на ювілейну книгу історії Львівської Політехніки, щоб залишився поважний і тривкий слід цього рідкісного ювілею.

При нагоді поінформування нашої громади про ці пляни, при помочі „Свободи", інж. Ю. Рашкевич висловив також свої думки на тему вимінної програми між університетом Вейн, і Львовом та його високими школами.

Як було інформовано, вже три з половиною роки проходила виміна для вивчення менеджменту між університетом Вейн та Україною завдяки енергійній та активній помочі Віри Андрушків, яка спонукала університет Вейн, в якому працює, до започаткування такої корисної для України програми. Від останнього року ця програма ще корисніша через здобуття окремого „ґренту" — фінансової допомоги, у висоті 181,000 ам. дол., яким у продовж півтора року — від початку 1994 до червня 1995 р. можна буде оплачувати виміну викладачів між Львовом і університетом Вейн з Львівської Політехніки та Інституту Менеджменту.

Вимінні викладачі приїжджають на один до трьох місяців і, як можна завважити, обидві сторони мають із того користь та вдоволення.

Інж. Ю. Рашкевич висловив нам в редакції своє щире захоплення із перебування цілий місяць у Дітройті, де студіював про тутешню систему освіти і управління. Рівночасно з ним був також професор Львівського Політехніки Сергій Гвоздьов, викладач економічного факультету.

Усіми відвідувачами опікується щиро В. Андрушків і слухаючи захоплення цією виміною Ю. Рашкевича, довідуємося, що найбільше користають вимінні професори з того, що тут пізнають систему американського навчання, спосіб підготовки спеціялістів, яких досі в Україні не було, як наприклад, з ділянки „маркетінґу", вивчення і розробка нових курсів навчання, налагодження зв'язків з американськими університетами і підприємствами і вивчення мови, а зокрема міжнародної і американської термінології. Як доказ незвичайної користи із цієї широкої програми, інж. Ю. Рашкевич інформує, що директор курсів англійської мови з Вейн університету буде навчати у Львові студентів і професорів англійської мови.

Вияснюючи в редакції таке пожвавлення стосунків між універстетом Вейн та Львівською Політехнікою, її проректор стверджує з переконанням, що ця остання могла б бути каталізатором тепер і в майбутньому, маючи 17,000 студентів, 2,000 викладачів і 2,000 науковців. На наше запитання щодо наукового стану у Львівській Політехніці, її проректор відповідає, що, на його думку, технологія там і в Україні стоїть дуже високо, і треба її підтримувати, як взагалі ці галузі освіти, де існує помітний проґрес. Коли врешті схвалять закон про освіту, тоді Політехніка повинна перейти на багатоетапну систему. Щоб її пояснити читачам, що звикли до американського способу студій, інж. Ю. Рашкевич каже, що прийнято на політехніці три рівні навчання. Перший, що триває чотири роки, закінчується ступенем бакалавра, другий етап дає ступінь інженера або маґіста і триває півтора до двох років, а щойно, третій, найважчий, закінчується ступенем доктора.

Як буде у майбутньому — покаже час. Здається, однак, найважливіше є для викладачів та студентів з України пізнати та вивчити способи навчання та менеджменту в ЗСА, а також термінологію і мову. І саме це проходить тепер так успішно завдяки вимінній системі з університетом Вейн.

Проректор Політехніки у Львові напевно використає здобуті тут знання, а також зв'язки з Українським Товариством Інженерів, яке в Ню Йорку проявляє від довгих років жваву діяльність. Інж. Ю. Рашкевич відбув із Управою успішну зустріч і надіється, що спільно зможуть вони підготовити 150-річчя Львівської Політехніки справді успішно і корисно для всіх.

ПЕКІН ОПРИЛЮДНИВ офіційний протест у зв'язку з тим, що президент Італії Оскар Люїджі Скальфаро і прем'єр-міністер цієї країни Сільвіо Берлюсконі зустрічалися з Даляй-лямою, духовним лідером тібетських буддистів. „Даляй-лама є не просто релігійним діячем, — підкреслюється у заяві китайського уряду. — Перебуваючи у політичному вигнанні, він займається розколюванням Китаю, підриває нашу національну єдність. Ми проти того, щоб офіційні особи за кордоном приймали Даляй-ляму і в такий спосіб втручалися у наші внутрішні справи".

Л. Кравчук...

(Закінчення зі стор. 1)

зусиль, діяли однак автономно, виходячи з власних інтересів. Це створило для України зовсім інші умови, ніж їх мала Росія. І останнє: якщо казати про Москву Санкт-Петербурґ та ще кілька великих міст Росії, то там справді реформи дещо помітніші, ніж в Україні. Якщо ж казати про російську глибинку, то там до справжніх реформ ще дуже далеко. І не так уже й випередила Росія Україну.

Цікаву відповідь дав Л. Кравчук на запитання московських журналістів, чи є він націоналістом. „Одні мене називають націоналістом, інші — зрадником національних інтересів... Якщо б вам довелося поставити таке запитання президентові Росії, котрий захищав інтереси росіян і який, по праву служить Росії... Напевно, глядачі назвали б його російським патріотом. А коли Президент України захищає інтереси України — то чомусь відразу виникає питання, що він націоналіст". Далі Л Кравчук твердо заявив, що захищає і буде захищати національні інтереси, бо „інших інтересів бути не може". „Захист державних інтересів, цілісности, незалежности України — це мій святий обов'язок", — сказав Президент Кравчук і ствердив, що в цьому сенсі він згоден з епітетом — націоналіст, хоч він захищає інтереси всіх людей на території України.

На запитання, чому він такий нерішучий, Л. Кравчук відповів, що коли людина видирається на башту, закликає до неадекватних дій, які приводять до тяжких наслідків, йому всі готові аплодувати як національному героєві. Та сам він, Кравчук, рішучістю вважає здібність людини вивчити розташування політичних сил і, розглянувши різні варіянти, передбачити наслідки своїх дій. Такими принципами він і керується, навіть якщо, на перший погляд, його дії здаються неефективними чи непопулярними. Але ці дії несуть людям мир, спокій поступове вирішення болючих проблем, які накопичилися в століттях.

Кравчук вважає, що федералізація приховує в собі небезпеку розвалу держави, тому він виступає за унітарний устрій і за те, щоб представники всіх національностей мали рівні права. При цьому він виступає за економічний суверенітет реґіонів.

На запитання, як він оцінює історію советського періоду, Кравчук відповів, що протягом тих 70 років люди творили, розвивалась наука і цими досягненнями треба пишаться, але досвід тоталітаризму, винищення мільйонів людей голодомором та розстрілами і тюрмами — „цього досвіду нам не треба".

Останнє запитання: що виніс Л. Кравчук із цього телевізійного моста? Президент України відчув зацікавленість у тому, щоб українська держава розвивалась на демократичних принципах і розвивала добросусідські відносини з іншими державами. І щоб кожен народ будував свою державу згідно із своїм вищим правом на незалежність. „Ми прагнемо розвивати дружні, рівноправні відносини, шануючи одні одних і це повинно проникати всю нашу політику", — відповів Президент України.